

În concluzie, relația profesor-elevi este influențată de gradul de creativitate pedagogică a cadrului didactic, care găsește cele mai bune soluții de comunicare cu elevii în funcție de realitatea întâlnită în mediul școlar. Prin strategiile cadrului didactic de a colabora cu elevii, relația profesor-elevi devine bazată pe încredere reciprocă, iar cadrul didactic reușește să personalizeze această legătură cu elevii. În acest mod, profesorul își pune amprenta pe evoluția fiecărui elev.

Bibliografie

1. Bressoux, P. Les stratégies de l'enseignant en situation d'interaction, 2002, 223 p,
2. https://www.researchgate.net/publication/36380789_
3. Pânișoară, I.-O. Profesorul de succes: 59 de principii de pedagogie practică, Ediția a II-a, București, Polirom, 2015, 248 p.
4. Myers, G- G. Making Prosocial Behavior Contagious, Simple Steps for encouraging classroom behavior that benefits everyone, Edutopia, 2019
5. Wentzel, K. Comportement prosocial et scolarisation, Département de développement humain et méthodologi quantitative, Université de Maryland à Collège Park, U.S., 2015
6. <https://dexonline.ro/>

CZU:159.942+159.922.6

INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ A TINERILOR ȘI ADULȚILOR

ANTOCI Diana, dr., conf. univ.,
Catedra Psihopedagogie și Educație Preșcolară,
Universitatea de Stat din Tiraspol, Republica Moldova

RUSU Rodica, studenta ciclului I,
specialitatea Pedagogie în Învățământul Primar și Psihopedagogie, Universitatea de Stat din
Tiraspol, Republica Moldova

Rezumat. *Articolul dat este dedicat studiului teoretic și experimental al inteligenței emoționale a tinerilor și adulților. În urma studiului analitico-sintetic au fost valorificate diverse poziții științifice în vederea interpretării inteligenței emoționale, estimării rolului acesteia în gestionarea emoțiilor proprii și ale celor cu care relaționăm. Cercetarea experimentală reflectă date actuale privind profilul inteligenței emoționale în funcție de nivelul de dezvoltare al celor cinci componente ale inteligenței emoționale evidențiate de R. Wood și H. Tolley. Rezultatele cercetării denotă că majoritatea subiecților își cunosc stările, preferințele, resursele și intuițiile, ca și efectele lor asupra comportamentului propriu și al celorlalți. În baza rezultatelor obținute au fost elaborate recomandări pentru dezvoltare a autoreglării, conștiinței de sine, motivației, empatiei, abilităților sociale.*

Cuvinte-cheie: *inteligență emoțională, conștientizare, autoreglare, empatie, motivație, abilități sociale.*

Abstract. *This article reflects the theoretical and experimental study of the emotional intelligence of young people and adults. Following the analytical and synthetic study, various scientific positions were capitalized in order to interpret emotional intelligence, to estimate its role in managing our own emotions and those with which we interact. The experimental research reflects current data on the profile of emotional intelligence according to the level of development of the five components of emotional intelligence highlighted by R. Wood and H. Tolley. The research results show that the most subjects know their states, preferences, resources and intuitions, as well as their effects on their own behavior and that of others. Based on the results obtained, recommendations were developed regarding self-regulation, self-awareness, motivation, empathy, social skills.*

Keywords: *emotional intelligence, awareness, self-regulation, empathy, motivation, social skills.*

Inteligența emoțională este facultatea personală de recunoaștere și gestionare eficace a propriilor emoții și sentimente, dar și pe ale oamenilor din jur în raport cu scopurile personale. Finalitatea ei constă în dobândirea țelurilor noastre, constituind un amestec de stăpânire de sine, motivație, empatie, gândire liberă, tact și diplomație.

Cercetările în vederea dezvoltării conceptului de inteligența emoțională se evidențiază începând cu anii 90, direcțiile definitorii conturându-se de către Daniel Goleman, care a și extins înțelesul conceptului de inteligență, în viziunea căruia inteligența emoțională determină potențialul de a însuși capacități practice axate pe cinci elemente ce scot în evidență structura IE cu următoarele componente revelatorii:

1. Autoreglarea – abilitatea de a controla și regla propria stare emoțională;
2. Conștiința de sine – cunoașterea și înțelegerea emoțiilor și sentimentelor proprii;
3. Motivația – dirijarea emoțiilor și sentimentelor pentru atingerea scopuri;
4. Empatia – identificarea și explicarea emoțiilor și sentimentelor celorlalți;
5. Abilitățile sociale – stabilirea relațiilor cu ceilalți [4, p. 24]

De asemenea, sunt remarcabili cercetătorii P. Salovey și J. Mayer [6, p.187] care au definit inteligența emoțională drept „o formă de inteligență socială care implică capacitatea de a monitoriza emoțiile proprii și ale altora, de a face deosebire între ele și de a folosi aceste informații pentru a gândi și a acționa”. Autorii relevă stadiile constituirii inteligenței emoționale, printre care se enumeră:

1. Percepția, evaluarea și exprimarea emoțiilor, care include identificarea emoțiilor și a conținutului emoțional, recunoașterea emoțiilor în limbaj, comportament, exprimarea și distingerea sentimentelor clare sau confuze, sincere sau false, stabilirea relațiilor binevoitoare, adecvate, pline de încredere;

2. Facilitarea emoțională a gândirii – emoția influențează pozitiv gândirea, dând prioritate direcționării atenției asupra informațiilor importante, asigurând interacțiunea emoțiilor cu procesele

cognitive, în același timp are loc și facilitarea rezolvării problemelor, explicarea conținuturilor, luarea în considerație a mai multor puncte de vedere, anticiparea modului în care s-ar simți o persoană în anumite circumstanțe, fapt ce va facilita luarea de decizii.

3. Înțelegerea și analiza emoțiilor, vizează utilizarea cunoștințelor emoționale; cuprinde cunoașterea emoțiilor, folosirea conținuturilor emoționale, categorisirea lor, stabilirea cauzelor care provoacă diferite stări emoționale, elaborarea soluțiilor alternative pentru rezolvarea situațiilor emoționale variate, interpretarea modalităților prin care emoțiile converg spre relații interpersonale.

4. Reglarea emoțiilor pentru a promova creșterea emoțională și intelectuală, include: înțelegerea implicațiilor sociale asupra emoțiilor și sentimentelor, controlarea, monitorizarea emoțiilor în raport cu sine și cu ceilalți, precum și determinarea stărilor emoționale, încurajându-le pe cele pozitive și moderându-le pe cele negative [apud 5, p. 143].

Cercetătoarea M.Rocco prin intermediul lucrării sale „Creativitate și inteligență emoțională”, ne permite să evidențiem *aptitudinile cheie ale inteligenței emoționale*: cunoașterea emoțiilor care ține de capacitatea de a recunoaște sentimentele atunci când apar și de a nu le elimina dacă nu ne convin: „Sunt furios / furioasă!” în loc să-mi „înghit” furia sau să iau un calmant; gestionarea emoțiilor reflectă capacitatea de a aborda emoțiile neplăcute, după ce le-am acceptat că le simțim. „Îmi ocup timpul cu o activitate care mă face să mă simt bine”; automotivarea se referă la emoții care ne fac mai puternici sau mai neputincioși; recunoașterea emoțiilor ține de identificarea cu precizie a emoțiilor și elaborarea propriului „sistem de lucru” cu ele. [5, p. 126].

R.Bar-On [1, p. 12] a argumentat că inteligența emoțională și socială sunt predictorii mai buni ai succesului în viață. Autorul a definit inteligența emoțională drept „o serie de capacități, competențe și abilități non-cognitive care influențează capacitatea cuiva de a reuși să facă față cerințelor și presiunilor de mediu”, grupând componentele inteligenței emoționale după comportamentele observabile care se pot regla în procesul educațional: *aspectul intrapersonal, aspectul interpersonal, adaptabilitate, controlul stresului, dispoziție generală* [3, p. 72].

1. Domeniul intrapersonal include capacitatea de autocunoaștere și autocontrol fiind constituit din: a) conștiința emoțională de sine - identificarea propriilor sentimente și emoții, precum și impactul pe care un anumit comportament îl are asupra celorlalți; b) caracterul asertiv - exprimarea clară, directă și constructivistă a gândurilor și sentimentelor, eludând manieră distructivă; c) independență - autocontrolul și independența emoțională; d) respectul de sine - acceptarea propriei persoane și evaluarea punctelor forte și punctelor vulnerabile; e) împlinirea de sine - recunoașterea propriului potențial și autorealizarea.

2. Domeniul interpersonal se referă la capacitatea de a interacționa și de a colabora cu celelalte persoane din jurul nostru. Ele alcătuiesc trei trepte: a) empatia - înțelegerea, conștientizarea gândurilor și sentimentelor celorlalți precum și capacitatea de a vedea lumea prin ochii altora; b)

responsabilitate socială - cooperarea activă și constructivă cu ceilalți; c) relațiile interpersonale - stabilirea și menținerea relațiilor interpersonale pozitive.

3. Domeniul sau aspectul adaptabilității se referă la capacitatea de a flexibiliza și de a rezolva diverse probleme. Cele trei trepte ale acestui domeniu sunt: a) testarea realității - constatarea lucrurilor așa cum sunt în realitate și nu cum ar dori să fie; b) flexibilitatea - adaptarea emoțiilor, sentimentelor, gândurilor și acțiunilor la realitate; c) soluționarea problemelor - definirea, conștientizarea problemelor și colaborarea pentru implementarea soluțiilor eficiente și adecvate.

4. Domeniul gestionării stresului se referă la capacitatea de a tolera stresul și de a ține sub control impulsurile. Cele două trepte ale sale sunt: a) toleranța la stres - capacitatea de a rămâne calm și concentrat pentru a face față în mod constructiv evenimentelor adverse și stărilor emoționale, conflictuale, fără a fi afectați; b) controlul impulsurilor - capacitatea de a rezista sau de a reține reacția la un anumit impuls.

5. Domeniul stării generale are două trepte: a) optimismul - capacitatea menținerii unei atitudini realiste și pozitive, în special în fața unor momente grele; b) fericirea - capacitatea de a fi satisfăcuți de viață, bucuria de sine și de alții [apud 8, p. 22].

Curiozitatea pentru studiul inteligenței emoționale se denotă și de către J. Segal care sesiză faptul că inteligența emoțională are la bază patru componente de bază: *conștientizarea emoțională* – trăirea în mod autentic a emoțiilor; *acceptarea emoțiilor* – aprobarea emoțiilor conștientizate, asumarea responsabilității propriilor trăiri afective; *conștientizarea activă a stărilor afective* – conștientizarea a tot ceea ce simți, a cauzelor emoției, a realității și a situației în care te afli, pentru a putea fi echilibrat, a gândi limpede și a nu fi influențat de emoțiile trecute; *empatia* – abilitatea de a ne raporta la sentimentele și nevoile celorlalți, fără a renunța la propria experiență emoțională [7].

Tranșant este faptul că inteligența emoțională este unul dintre cei mai însemnați parametri definatorii pentru succesul profesional, deoarece persoanele care posedă un nivel sporit al inteligenței emoționale au rezultate mai pozitive la serviciu, o sănătate mentală mai bună decât a celorlalți oameni, dau dovadă de calitate de lider și au șanse mai mari de reușită în varii domenii, formând, concomitent, relații mai pline de înțelegere cu semenii lor. Aceste persoane se diferențiază de ceilalți prin abilitatea de a accepta criticile constructive, capacitatea de a se gândi la consecințele unei decizii înainte să acționeze, pot gestiona situațiile stresante, pot rezolva problemele complexe și pot coopera cu ceilalți.

Inteligența emoțională se manifestă a fi esențială îndeosebi pentru funcțiile înalte de la locul de muncă, liderii deținând următoarele calități definatorii așa ca: rezerve de empatie, perspicacitate interpersonală, conștientizare a propriilor sentimente și conștientizare a impactului lor asupra celorlalți, autoreglementare, însă trebuie să se ia în considerare și rolul marcant al altor calități care

cârmuii la o conducere de succes, cum ar fi capacitatea mentală, încrederea, siguranța, integritatea, energia de proiectare și cumpătare.

În această conjunctură autoarea D.Fodor [2, p. 42] menționează 4 sisteme de conducere în contextul inteligenței emoționale: sistemul autoritar exploatare – puterea de decizie și controlul este concentrate la vârful ierarhiei, sistemul de comunicare este slab structurat, nu există preocupări pentru problemele oamenilor; sistemul autoritar binevoitor - asemanător cu precedentul, dar există preocupare formală față de problemele oamenilor; sistemul consultativ – deși se păstrează prerogativele autorității sistemul este sensibil la problemele și opiniile oamenilor; sistemul participativ – sistem democrat, liderul acordă atenție prioritară grupului, membrii grupului participă la luarea deciziilor și își asumă responsabilități.

Prin urmare, putem spune că, inteligența emoțională are implicații în toate aspectele vieții, de la familie, până la prieteni sau carieră, fiind o competență emoțională care ne ajută să ne abordăm emoțiile și să le aplicăm la situațiile din viața noastră de zi cu zi. Însă creșterea mereu a sarcinilor și a consecințelor activității umane, a presiunii din ce în ce mai mare pe care ritmul de viață alert o exercită asupra omului duc la anumite constrângeri privind viața emoțională, pe care nu întotdeauna le putem rezolva sau depăși adecvat, condiționând scăderea nivelului de inteligență emoțională. Dorința de cercetare a acestui fenomen ne-a condus spre realizarea unui studiu experimental.

Scopul cercetării: analiza și diagnosticarea nivelului inteligenței emoționale a tinerilor și maturilor.

Eșantionul experimental a fost constituit din 113 de subiecți cu vârsta cuprinsă între 20-65 ani, care au exprimat acordul de a participa în cadrul cercetării.

Pentru determinarea inteligenței emoționale a fost aplicată *Bateria de teste pentru Diagnosticarea profilului inteligenței emoționale în funcție de nivelul de dezvoltare al celor cinci componente ale inteligenței emoționale – BTPIE, autori R. Wood și H. Tolley*. BTPIE vizează un număr precizat de teste pentru cele cinci elemente esențiale ale inteligenței emoționale precum: *autoreglarea, conștiința de sine, motivația, empatia, abilitățile sociale*.

Stimularea exactității instrumentului a fost garantat de formularea întrebărilor cu caracter de problemă marcate emoțional ce pot apărea în orice situație din viața reală. Fiecare test conține câte șase subiecte, oferind trei variante de răspunsuri posibile: A, B sau C - unul dintre care reprezintă reacția corespunzătoare nivelului înalt de dezvoltare a inteligenței emoționale, altul reacția opusă (nivel scăzut al inteligenței emoționale) și cel de-al treilea răspuns viza poziția intermediară (nivel mediu de dezvoltare a inteligenței emoționale).

Pentru fiecare răspuns din categoria IE înaltă am sintonizat 3 puncte, IE medie - 2 puncte și IE scăzută - 1 punct. Mijlocul de evaluare a inclus cinci etape în corespundere cu elementele structurale ale inteligenței emoționale.

Toți participanții au primit instrucțiuni detaliate cu privire la modul corect de completare a chestionarelor și au fost asigurați de confidențialitate în prelucrarea datelor lor.

Procedul de estimare a cuprins cinci etape în consonanță cu componentele structurale ale inteligenței emoționale.

1. *Evaluarea nivelului autoreglării* - autoreglarea se referă la competența de a monitoriza și gestiona starea emoțională, astfel încât comportamentul să fie ajustat circumstanțelor. Eminent este și fenomenul că autoreglarea excită dezvoltarea personală prin componentele sale, cum ar fi: gestionarea impulsivității, încrederea în propriile forte, menținerea concentrației în situații tensionate, exprimarea unei conduite morale, recunoașterea greșelilor comise, păstrarea calmului și a fermității în situații dificile etc.

Tabelul 1. Scala de apreciere a nivelului de dezvoltare IE la componenta *Autoreglare*

Autoreglare			
Nivel	Nivel înalt al IE	Nivel mediu al IE	Nivel scăzut al IE
Punctaj	60-72 p.	36-59 p.	24-35 p.

Respondenților li s-au propus patru teste cu o formație de 24 itemi ce calculează dimensiunea autoreglării emoționale, solicitându-se să răspundă cinstit și obiectiv.

Prezentăm în Figura 1 rezultatele pentru componenta IE – autoreglarea.

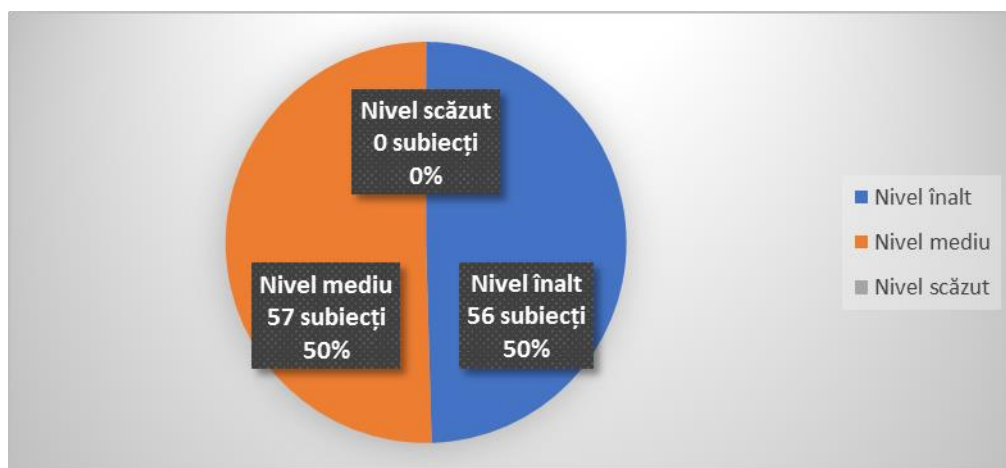

Fig. 1. Nivelul inteligenței emoționale la vârsta tinereții și maturității privind componenta *Autoreglarea*

Prelucrarea și interpretarea datelor experimentale a permis sesizarea faptului că din numărul total de 113 de subiecți, 56 de subiecți, posedă nivel înalt de dezvoltare a IE pe dimensiunea autoreglare. Cu nivel mediu de autoreglare au fost identificate 57 de respondenți, în timp ce la nivel scăzut nu au fost desemnați subiecți (fig. 2).

2. *Evaluarea conștiinței de sine*

Conștiința de sine înglobă perceperea și stăpânirea adecvată a emoțiilor și impulsurilor proprii, autoevaluarea obiectivă și încrederea în sine. Chintesența estimării conștiinței de sine pune în evidență valoarea reală a emoțiilor și sentimentelor, identificarea importanței lor, mânuirea lor în vederea exprimării senzațiilor legate de propria persoană, de cei din jur și de felurite ipostaze.

Tabelul 2. Scala de apreciere a nivelului de dezvoltare IE la componenta *Conștiința de sine*

Conștiința de sine			
Nivel	Nivel înalt al IE	Nivel mediu al IE	Nivel scăzut al IE
Punctaj	87-108 p.	51-86 p.	36-50 p.

Măsurarea nivelului de dezvoltare a conștiinței de sine s-a desfășurat prin aplicarea a șase teste cu 36 de itemi.

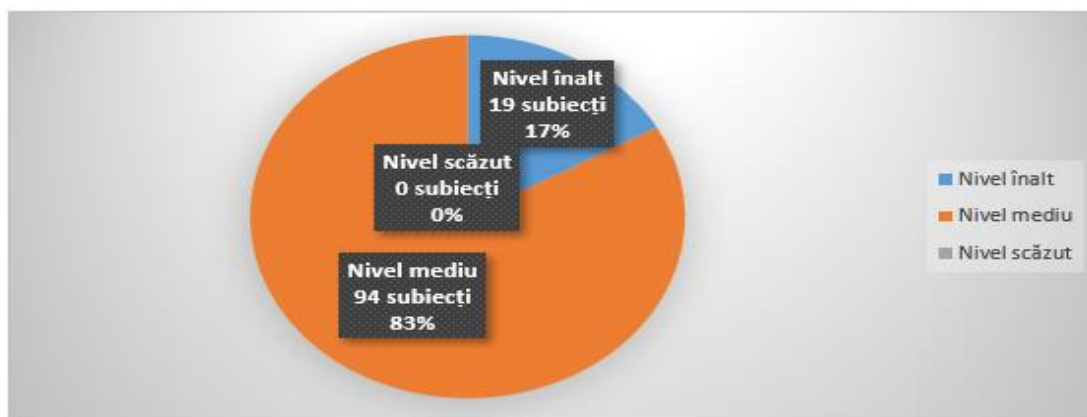

Fig. 2. Nivelul inteligenței emoționale la vârsta tinereții și maturității privind componenta *Conștiința de sine*

Implementarea celor șase teste și prelucrarea datelor experimentale a permis constatarea faptului că manifestă: nivel înalt al conștiinței de sine - 15%; nivel mediu al conștiinței de sine - 85%; nivel scăzut al conștiinței de sine – 0 % (fig. 2).

3. *Evaluarea nivelului motivației* - motivația aspiră la totalitatea de motive care stimulează și dirijă comportamentul, susținând realizarea scopurilor. Motivația de asemenea, denotă entuziasm, ardoare, pasiune și interes, astfel, devenind crucială pentru viață.

Tabelul 3. Scala de apreciere a nivelului de dezvoltare IE la componenta *Motivația*

Motivația			
Nivel	Nivel înalt al IE	Nivel mediu al IE	Nivel scăzut al IE
Punctaj	60-72 p.	36-59 p.	24-35 p.

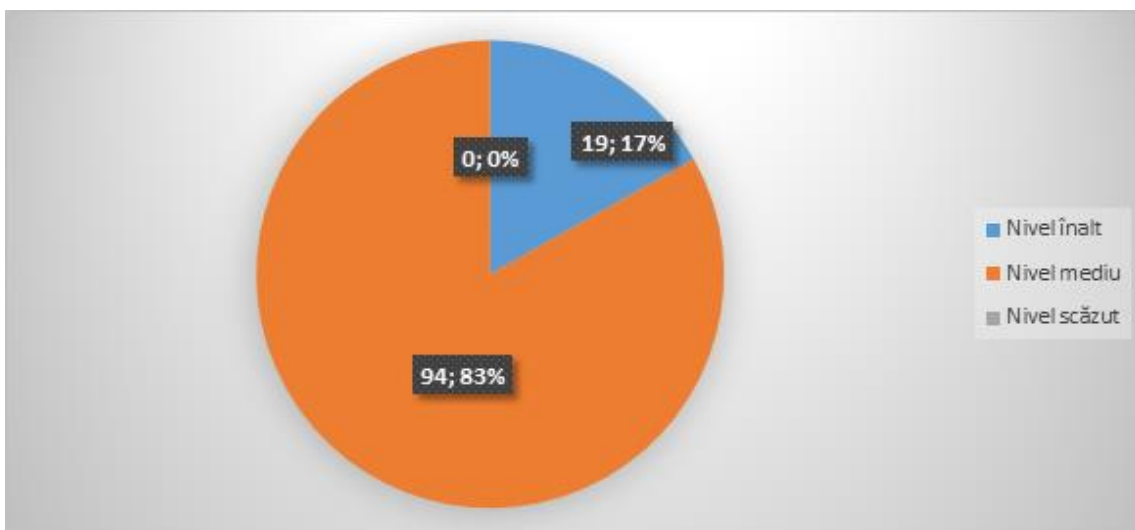

Fig. 3. Nivelul inteligenței emoționale la vârsta tinereții și maturității privind componenta Motivația

Prelucrarea și interpretarea datelor experimentale privind identificarea nivelului motivației, a permis constatarea următoarei situații: din numărul total de 113 de subiecți, 17 % au fost diagnosticați cu nivel înalt al motivației; la 83 % s-a identificat nivelul mediu al motivației, iar cei cu nivel scăzut de motivație prezentau 0% (fig. 3).

4. Evaluarea nivelului empatiei

Evaluarea nivelului dezvoltării inteligenței emoționale prin intermediul criteriului empatiei s-a realizat prin aplicarea a patru teste, având 24 de itemi, care au delimitat potențialul sensibilității emoționale ai subiecților, toleranța lor, modul de a stabili contacte emoționale cu ceilalți, efectele, profunzimea și beneficiile lor.

Tabelul 4. Scala de apreciere a nivelului de dezvoltare IE la componenta *Empatia*

Empatia			
Nivel	Nivel înalt al IE	Nivel mediu al IE	Nivel scăzut al IE
Punctaj	60-72 p.	36-59 p.	24-35 p.

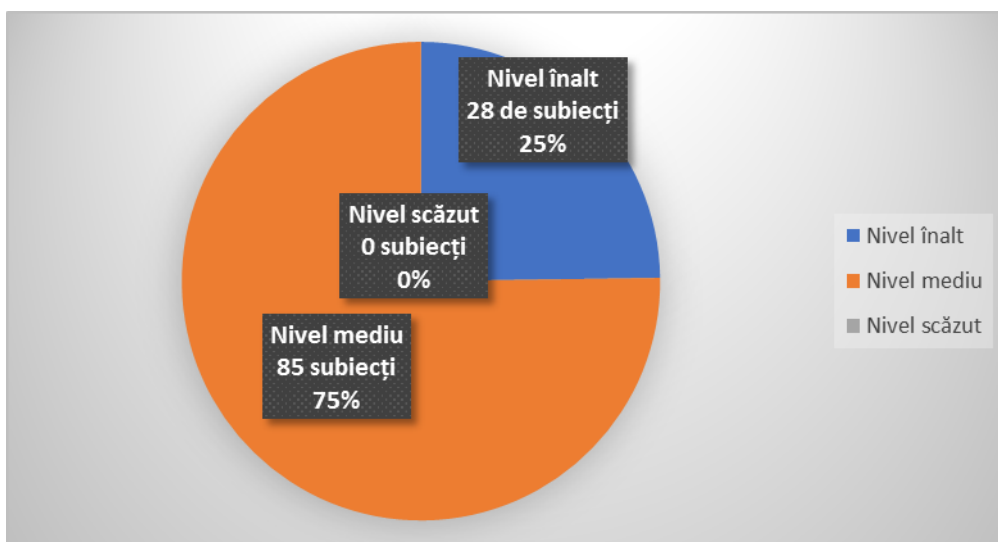

Fig. 4. Nivelul inteligenței emoționale la vârsta tinereții și maturității privind componenta *Empatia*

Prelucrarea datelor obținute în urma implementării celor patru teste axate pe empatie a arătat că 25 % din respondenți posedă nivel înalt de empatie, 75% - nivel mediu al empatiei și 0 % au fost diagnosticați cu nivel scăzut al empatiei (fig. 4).

5. *Evaluarea nivelului abilităților sociale* - o altă componentă însemnată în sistemul structural complex al IE reprezintă abilitățile sociale. Persoanele care dețin abilități sociale posedă o capacitate de autoritate asupra celor din jur, sunt capabili de a gestiona conflictele, stabilind cu ușurință relații interpersonale, cooperând eficient în cadrul activităților desfășurate în pereche, grup.

Tabelul 5. Scala de apreciere a nivelului de dezvoltare IE la componenta *Abilități sociale*

Abilități sociale			
Nivel	Nivel înalt al IE	Nivel mediu al IE	Nivel scăzut al IE
Punctaj	45-54 p.	27-44 p.	18-26 p.

Recunoașterea abilităților sociale la subiecții cuprinși în cercetare s-a realizat prin aplicarea a trei teste cu 18 itemi și a scos în evidență capacitățile de a iniția și menține relații interpersonale reciproc-pozitive, abilitățile de influențare a atitudinilor și comportamentelor altor persoane.

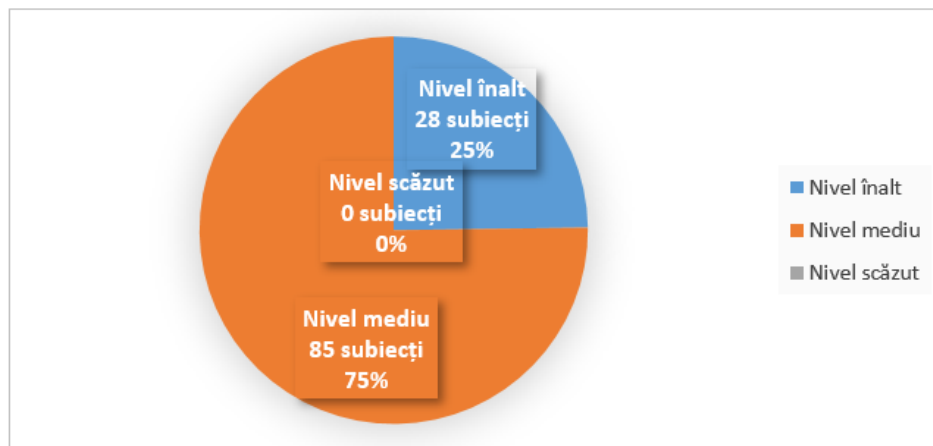

Fig. 5. Nivelul inteligenței emoționale la vârsta tinereții și maturității privind componenta *Abilități sociale*

Din numărul total de 113 de subiecți, am sesizat că doar 28 dintre aceștia (25 %) posedă nivel înalt al abilităților sociale; pe când 85 de subiecți (75 %) au fost diagnosticați cu nivel mediu de dezvoltare a abilităților sociale, iar la 0 subiecți (0 %) s-a recunoscut nivelul scăzut al abilităților sociale.

Concluzii:

1. Demersul experimental și rezultatele cercetării au demonstrat că există o relație de interdependență între nivelul inteligenței emoționale și manifestarea comportamentului de zi cu zi.
2. Analiza rezultatelor a evidențiat faptul că majoritatea subiecților își cunosc stările, preferințele, resursele și intuițiile, ca și efectele lor asupra comportamentului propriu și al celorlalți.

3. Prelucrarea și interpretarea datelor experimentale a scos în evidență necesitatea dezvoltării inteligenței emoționale a subiecților, pe dimensiunea tuturor componentelor sale structurale: autoreglare, conștiință de sine, motivație, empatie, abilități sociale.

Bibliografie

1. Bar-On, R. Development of the Bar-On EQ-i: A measurement of emotional and social intelligence. In: Paper presented at the 105th annual convention of the American Psychological Association. Chicago: IL, 1997.
2. Fodor, D. Inteligența emoțională și stilurile de conducere. Iași: Editura Lumen, 2009. 152 p.
3. Azzopardi, G. Dezvoltați-vă inteligența. București, 2007.
4. Goleman, D. Inteligența emoțională, cheia succesului în viață. București: Alfa, 2004. 376 p.
5. Rocco, M. Creativitate și inteligență emoțională. Ediția a 2-a. Iași: Polirom, 2004. 248 p.
6. Salovey, P., Mayer, J. D. Emotional Intelligence. Imagination, Cognition and Personality. 1990.
7. Segal, J. Dezvoltarea inteligenței emoționale. București: Teora, 2000. 186 p.
8. Stein, S.J., Book H.E. Forța inteligenței emoționale: inteligența emoțională și succesul vostru. București: ALFA, 2003. 288 p.

CZU:376.353

METODE DE EVALUARE COMPLEXĂ A COPIILOR CU C.E.S.

ARSENIE Anemarie, asistent universitar drd.,

Universitatea de Vest Vasile Goldis, Arad, România

Rezumat. *Deficiența de auz face parte din categoria deficiențelor senzoriale alături de deficiența de vedere. În comparație cu alte deficite, cea de auz nu este prea ușor observabilă, atât de către oamenii obișnuiți și uneori nici chiar de către medici. Una din particularitățile acestei disfuncții este și marea variabilitate a pierderii senzoriale, dar și momentul pierderii auzului, care la copii se leagă foarte mult de structura comunicării verbale. Consecințele în planul dezvoltării și educației la copii se corelează în mare măsură cu tipul și gradul de deficit auditiv, precum și cu momentul pierderii de auz.*

Cuvinte-cheie: *consecințe, deficiența de auz, disfuncții, particularități.*

Abstract. *Hearing impairment is part of the category of sensory impairments along with visual impairment. Compared to other deficits, hearing loss is not easily observable, both by ordinary people and sometimes not even by doctors. One of the peculiarities of this dysfunction is the great variability of sensory loss, but also the moment of hearing loss, which in children is very much*